

28 ŞUBAT “SİVİL SAVUNMA GÜNÜ”NDE İŞLENECEK KONULAR

SİVİL SAVUNMA

- Tanımı, Kavramı, Tedbirleri
- KBRN (Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik, Nükleer) Silahlardan Korunma
- İkaz-Alarm İşaretleri
- Sığınak
- Gizleme Karartma

SİVİL SAVUNMANIN KAVRAMI

İnsanlar ve toplumlar arasındaki çatışmaların, insanların varoluşu ile birlikte başladığı ve en ilkel koşullardan günümüzün en modern imkânlarına kadar her türlü vasıtayı kullanarak geliştiği ve son bulmadığı bilinmektedir.

Toplumların bünyeleri değiştikçe istek ve ihtiyaçları artmış, dolayısıyla kişiler ve toplumlar arasında anlaşmazlıklar meydana gelmiş, bunların çözümü için çoğu kez savaflara başvurulmuştur. İnsanların kendi kendilerine yol açtıkları en büyük felâketlerden birisi olan savaflar; daima çok büyük acılara, sıkıntılara, zararlara sebep olmasına ve tüm insanların bunu bilmesine rağmen, maalesef günümüzde de devam etmektedir.

SİVİL SAVUNMANIN TANIMI

Sivil Savunma; düşman taarruzlarına, tabii afetlere ve büyük yangınlara karşı, halkın can ve mal kaybının asgarî hadde indirilmesi; hayatî öneme haiz her türlü kamu, özel teşebbüslerin korunması, faaliyetlerinin idamesi için acil onarım ve ıslahı, savunma gayretlerinin sivil halk tarafından azamî şekilde desteklenmesi ve cephe gerisi maneviyatın muhafazası maksadıyla alınan her türlü silahsız, koruyucu ve kurtarıcı tedbir ve faaliyetleri ihtiva eder.

SİVİL SAVUNMA TEDBİRLERİ

İl millî eğitim müdürlükleri (bölge müdürlükleri ile bağılı teşkillerinin) anî bir düşman taarruzuna uğraması hâlinde; tehlikeye karşı önceden hazırlıklı olunması ve bazı önemli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Kurum ve okulların, can ve malın korunması için gereken tertibat ve malzemeyi barış döneminde sağlaması bir felaket hâlinde nasıl hareket edileceğini bilmesi çok önemlidir. Sivil savunma hizmetleri, hem Bakanlık tarafından hem de kurum ve okullar tarafından alınacak tedbirlerle gerçekleşir.

Mevcut durum ve gelişmeler hakkında televizyon ve radyodan gerekli bilgiler verileceğinden yayınlar izlenmeli, kurum ve okullarda; mülki amirlerin sivil savunma konusundaki yayımları/duyuruları eksiksiz uygulanmalıdır.

1- Kurum ve okulda bir sığınma yeri yoksa kurumun/okulun iç bölümünde bulunan elverişli mekân sığınma yeri olarak ayrılmalı, bu yer Bakanlık ve İl Afet Koordinasyon Müdürlüğü ile koordine sağlanarak hazırlanmalıdır. Sığınma yerlerinde bulundurulması gereken yiyecek, içecek, yakacak, aydınlatma, ilk yardım ve kurtarma malzemeleri de hazır bulundurulmalıdır.

2- Kurum ve okullar etrafında odun, kömür, gaz, benzin, kâğıt, kuru ot, kırıntı, eski eşya v.b. gibi yanıcı maddeler varsa bunları binalardan uzaklaştırıp, yangın tehlikesi olmayacak emniyetli yerlerde muhafaza edilmelidir.

3- Seferberlik veya savaş hâlinde ışıkların söndürülmesi ve karartma yapılacağı dikkate alınarak ışıkların dışarıdan ve özellikle havadan gözükmemesini sağlamak için pencereleri örtecek siyah perde, koyu renk mukavva, karton, halı, battaniye gibi malzemeleri el altında bulundurulmalıdır.

4- Kurum ve okullarda savaş esnasında çıkacak başlangıç yangınlarının söndürülmesi, yapılacak basit kurtarma ve ilk yardım işleri gibi görev ve hizmetleri için iş bölümü yapıp bina koruma amiri ile gerekli personel (itfaiyeci, ilk yardımcı, kurtarıcı) seçilerek hazır bulundurulmalıdır.

İKAZ VE ALARM İŞARETLERİ

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından; hava saldırısı ihtimali olduğunda, hava saldırısı başladığında ve saldırının durduğunda halkın alacağı tedbirleri/önlemleri uygulamak üzere yurt genelinde il ve ilçelerimizde toplam **580 adet siren** sistemi kurulmuştur.

Kurum ve okullarda, sirenlerin vereceği ikazlara göre hareket edilecektir. İkaz-Alarm sisteminin işaretleri ve önlemleri panoda gösterilmiştir.

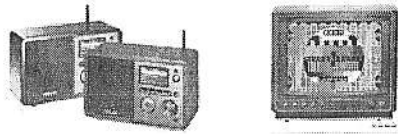

İkaz ve alarm işaretleri, temel olarak hazırlık ve tehlike ikazları olmak üzere ikiye ayrılır.

A- HAZIRLIK İKAZI:

Bir savaş tehlikesinde kurum ve okullarımızın gereken son hazırlık önlemlerini alabilmeleri için hükümetçe gerekli görüldüğü takdirde verilen ikazdır.

İşareti :

Radyo televizyon v.b. gibi yayın araçlarının aracılığı ile verilir

YAPILACAK İŞLER

Kurum ve okullardaki sığınma yerlerini gözden geçirip, eksikleri tamamlayıp kullanılabilir hale getirilecek, binaların çatısında ve etrafında yanıcı ve patlayıcı maddeler bulundurulmayacak, karartma emirlerine uyularak dışarıda hiç ışık yakılmayacaktır.

B- TEHLİKE HABERLERİ (İKAZLARI)

1) SARI İKAZ

Saldırı ihtimali var anlamındadır.

İşareti: Üç dakika sürekli düz siren sesi ile verilir.

YAPILACAK İŞLER:

Kurum ve Okullarda: Doğal gaz, kazan dairesi, elektrik ve su ana anahtarları kapatılacak, yanan ocak, tüp, soba vs. varsa söndürülecektir. Kapı ve pencereler kapatılıp perdeler çekilecek ve hemen sığınma yerlerine gerekli malzemeler alınarak gidilecektir.

Açık Alanlarda: Hemen saklanabilmek üzere en yakın sığınma yerlerine, genel sığınma yerlerine veya bodrum gibi sığınmaya elverişli yerlere gidilecektir.

Taşıt Araçlarında: Araçtan inilecek, açıktakiler gibi davranılacaktır.

2) ALARM (KIRMIZI İKAZ)

Saldırı tehlikesi var anlamındadır.

İşareti: Üç dakika yükselip alçalan, dalgalı siren sesi ile verilir.

YAPILACAK İŞLER:

Kurum ve Okullarda: Sarı ikaz anındaki önlemlerden eksikler varsa tamamlanacaktır. Eğer sarı ikazdan önce alarm (Kırmızı İkaz) verilmiş ise en kısa sürede sarı ikaza ait önlemleri alarak hemen en yakın sığınma yerlerine gidilecek ve korunmaya çalışılan yerde tehlike geçti işareti beklenilecektir.

Açık Alanlarda: Hemen en yakın sığınak yerine, yoksa sığınma yerlerine (köprü altı, duvar dibini veya çukur yerlere) saklanarak vücudunuzun açık yerlerini örtüp tehlike geçti işaretini beklenilecektir.

Taşıt Araçlarında: Elverişli bir yerde durup açıktakiler gibi davranılacaktır.

3) RADYOAKTİF SERPİNTİ VEYA KİMYASAL SALDIRI TEHLİKE İKAZ

Radyoaktif serpinti veya kimyasal saldırı var anlamındadır.

İşareti: Kesik kesik siren sesiyle ve radyo, televizyon gibi yayın araçlarıyla verilir

YAPILACAK İŞLER:

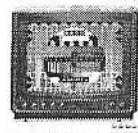
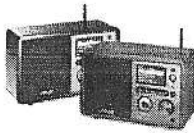
Kurum ve Okullarda: Alarm esnasındaki tedbirleri alınız.

Açık Alanlarda: En yakın sığınma yerine veya kapalı bir yere gidilecek, vücudunuzun açıkta kalan yerleri örtülecektir.

Taşıt Araçlarında: En elverişli yerde durarak sığınma yerine veya kapalı bir yere gidilecek, yakınınızda emin bir yer yoksa kapı ve camları kapatarak taşıt içinde kalınacak, vücudunuzun açık yerleri örtülecektir.

C. TEHLİKE GEÇTİ (BEYAZ İKAZ) : Tehlike geçti anlamındadır.

İşareti:

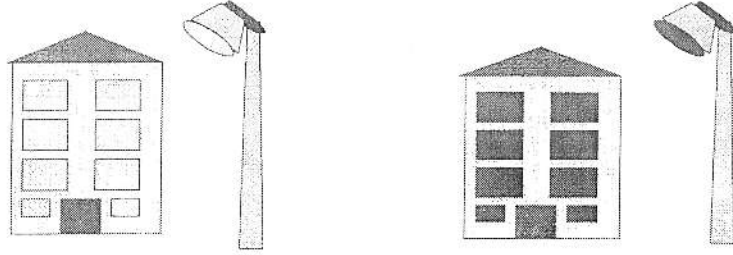

Radyo, televizyon, megafon vb. gibi her tür yayın araçları ile duyurulur. Bu ikaz verildiğinde sığınma yerinden veya saklanılan yerden çıkılacaktır.

GİZLEME VE KARARTMA :

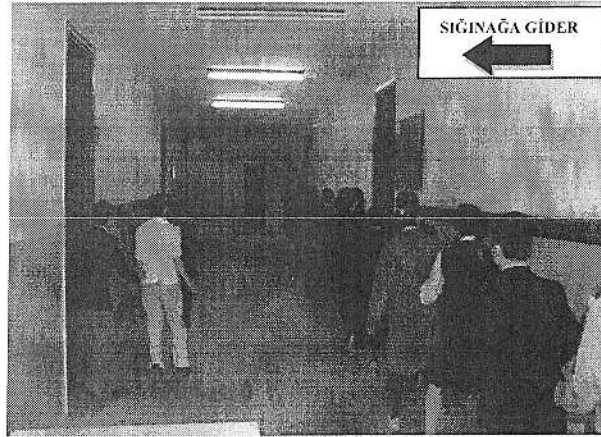
Hükümetçe lüzum görüldüğü takdirde olağanüstü hâlden itibaren ışıkların söndürülmesi ve karartılması uygulanır.

Kurum ve okul binalarının dışında (dışarıda) yanan ışıkların geceleri havadan gözükmemesi için tamamen söndürülmesi, yanması zorunlu olanların maskelenmesi; binaların içinde kullanılan ışıkların geceleri dışarıya sızmaması için koyu siyah perdeler, örtüler gibi araçlarla kapatılması tedbirleri alınır.

SIĞINAK VE SIĞINMA YERLERİ

Klasik ve nükleer silahlarla, kimyasal ve biyolojik harp maddelerinin tesirlerinden insanlar ile ülkenin, harp gücünün devamı için gerekli olan canlı ve cansız kıymetleri korumak amacıyla kullanılan ve bu maksatla yapılan yerlere **SIĞINAK** denir.

Teknolojik gelişmelere paralel olarak günümüzde silah ve silah sistemlerinin güç ve yetenekleri de artmış bulunmaktadır. Bunun doğal sonucu olarak cephe ve sınır gibi kavramlar bütünü ile ortadan kalkmış, tüm yurt ve sivil halk saldırı alanı içine girmiştir. Bu büyük tehlikelerden Silahlı Kuvvetlerin alacağı önlemlerin ve diğer tedbirlerin yanında sığınak yapımına önem verilerek kurtulunabilir. Aksi takdirde can ve mal kaybının fazla olacağı tabiidir.

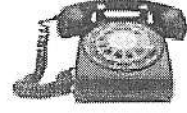
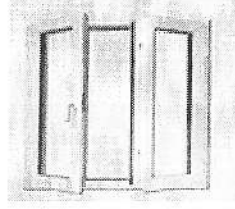
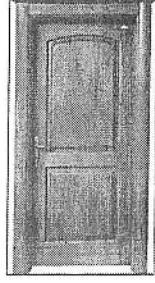
Ancak sığınaklardan beklenen yararın sağlanabilmesi için sığınak yapımından evvel şu üç önemli prensibin mutlaka göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

1. Sığınak yapılacak mahallin iyi tespit edilmesi,
2. Sığımdan yararlanacakların önceden planlanması,
3. Yapılacak sığınanın başka amaçlarla kullanılabilir nitelikte olması.

SIĞINAK YAPIMINDA AMAÇ

1. Can ve mal kaybını en aza indirmek,
2. Hazırlıklı olma imajı verilerek caydırıcılığı sağlamak,
3. Az masrafla toplu koruma imkânı yaratmak.

SİĞINAKTA ALINMASI GEREKEN TEDBİRLER

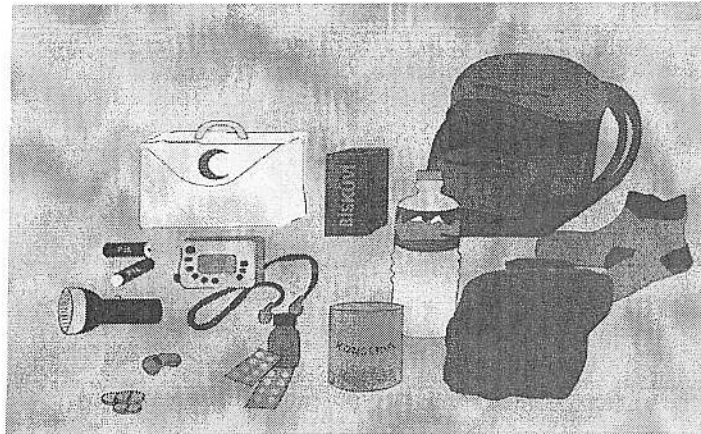
1. Sığınaklardan kimlerin ne şekilde yararlanacağı (önceden) tespit edilmelidir.
2. Sığınacağın havasını bozmadan çalışabilen bir aydınlatma tertibatı bulunmalıdır.
3. Sığınaklar sıvanmamak ve gereksiz eşya konmamalıdır.
4. Dışarı ile haberleşme tertibatı sağlanmalıdır.
5. Yangınlara karşı gerekli önlemler alınmalıdır.
6. Sığınmağa girerken yeterli miktarda sağlık malzemesi ile gerekli araç ve gereç alınması unutulmamalıdır.

SİĞINAKTA BULUNMASI GEREKEN MALZEMELER

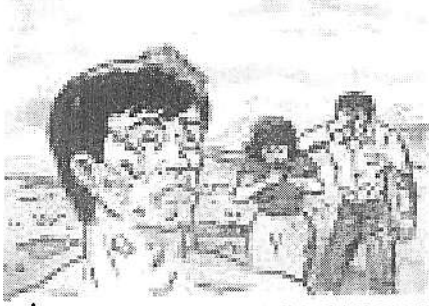
Dışarıdaki radyoaktif serpinti ve kimyasal gaz etkisinin geçmesi için belirli bir süre sığınmakta kalmak mecburiyeti hasıl olabilir. Bu nedenle bütün ihtiyaçlar düşünülerek sığınak içerisindeki hayat buna göre organize edilmelidir.

Kurum ve okullarda, donatacağı sığınak veya sığınma yerlerinde birkaç günlük yiyecek, içecek ve sağlık malzemeleri, yangın söndürme araç, gereçleri bulundurulmasına dikkat edilmelidir.

İçeceklerin kapalı kaplarda, yiyeceklerin konserve şeklinde, sağlık malzemelerinin de orijinal kap veya kutularda bulundurulmalarına dikkat edilmelidir.

KİMYASAL, BİYOLOJİK, RADYOLOJİK, KİMYASAL (KBRN) SİLAHLAR KİMYASAL SİLAHLAR:

Kimyasal özelliği sayesinde; öldürücü, yaralayıcı ve tahriş edici etkiler gösteren, sis ve yangın meydana getiren, insan, bitki ve metallere etkili olan, katı, sıvı, gaz veya aerosol halindeki maddelere **KİMYASAL SİLAH** denir.

KİMYASAL SAVAŞ MADDELERİ

- Yakıcı gazlar
- Boğucu gazlar
- Sinir gazları
- Kan zehirleyici gazlar
- Kusturucu gazlar
- Göz yaşartıcı gazlar
- Uyuşturucu gazlar
- Muhtelif gazlar

Tespiti: Tespit cihazlarıyla yapılır.

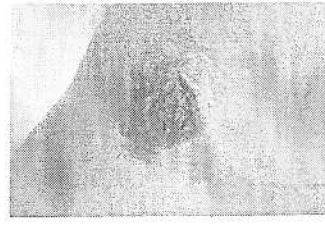
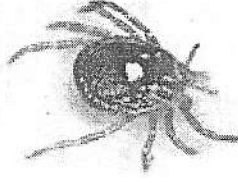
Belirtileri:

- Uçaktan yayılan bir serpinti veya sis görünmesi
- Düşman tarafından gelen duman ve sis görünmesi
- Etrafta şüpheli yağ damlaları veya su birikmesi
- Çevreye değişik kokuların yayılması
- Görmede bulanıklık hissi
- Anî baş ağrısı
- Burun akması ve kanama görülmesi
- Göğüste ağrı, nefes almada zorluk
- Deride kızarıklık veya kabarcıklar
- Bulantı ve kusma

Korunma :

Bu silahlardan korunmak için maske takmak, koruyucu elbise giymek, temizlenmek, sığınak ve diğer kapalı alanlara yönelmek gereklidir.

BİYOLOJİK SAVAŞ:

İnsan, evcil hayvan ve faydalanılan bitkilerde ölüm veya zarar meydana getirmek, malzemeyi hasara uğratmak amacıyla mikroorganizmaların veya bunların toksinlerinin (zehirlerinin) kasten kullanılmasıdır.

Biyolojik savaş amacıyla kullanılan mikroorganizmalara "**BİYOLOJİK AJAN**" denir.

Biyolojik silahlardan; sinsi olmaları, gelecek savaşlarda bu silahların kullanılacağı veya açıktan bir savaş yokken memleketleri; insan gücü ve ekonomik yönden zayıflatmak amacıyla yararlanılacağı anlaşılmaktadır.

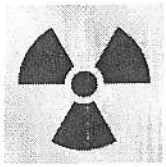
Tespiti: Vücutta ve ortamda oluşturduğu tahribatlar.

Belirtiler: İnsanda halsizlik, baş ağrısı, ciltte anormallik, karın ağrısı vb.
Bitkilerde kuruma, sararma, gelişememe, hızlı gelişme vb.

Biyolojik ajanların bulaşma yolu; solunum, sindirim, dolaşım, göz ve tenasül organları yolu ile bulaşır.

Korunma: Genel sağlık ve temizlik kurallarına riayet edilmelidir. Bu konu hakkında eğitimler yaptırılmalıdır.

RADYOLOJİK SİLAHLAR

Doğada mevcut elementlerin atomlarının bir kısmı kararlı, diğer bir kısmı ise kararsız çekirdeklere sahiptirler. Kararlı bir çekirdekte, proton ile nötronlar birbirlerine nükleer kuvvetlerle o kadar sıkı bağlıdır ki hiçbir parçacık çekirdek dışına kaçamaz. Bu durumda çekirdek dengededir. Bu tür çekirdek atomlara izotop denir.

Kararsız bir çekirdekte ise, fazla enerjiye sahip olacaklar ve dolayısıyla parçacıklar bir arada kalamayacaklardır. Böyle çekirdeklere *Radyoaktif Çekirdek* yada *Radyoizotop* adı verilir. Kısa bir süre veya daha uzun bir süre içerisinde çekirdekteki nötronlar parçalanarak bu fazla enerjilerini alfa, beta, gama gibi çeşitli ışınlar ve parçacıklar yaymak suretiyle boşaltacaklar ve kararlı hale geçmiş olacaklardır.

- Bir atomun çevresine bu şekilde tanecikler ve ışın saçarak parçalanması olayına "Radyoaktivite" veya "Radyoaktiflik" bu tür maddelere de "Radyoaktif Madde" denilir.
- Çevreye yayılan alfa, beta ve gama gibi parçacıklara ve ışınlara ise "Radyasyon" adı verilmektedir.
- Radyoloji, röntgen ışınlarından istifade edilerek vücudun iç organlarındaki hastalıkların teşhisi ayrıca röntgen, gama gibi diğer iyonize radyasyon metotları ile de bu hastalıkların Tedavisi ile uğraşan tıp ilminin bir dalıdır. Hastalıkların teşhisi için *Radyoloji*, tedavi için *Radyoterapi* kullanılır.
- Radyasyon, madde üzerinde meydana getirdiği etkilere göre;

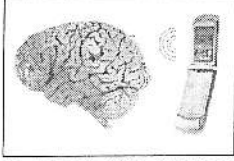
1. İyonlaştırıcı Radyasyon

Çarptığı maddeden geçerken atomların elektrik yükü ile yüklenip iyonlaşmalarına (iyonizasyon) neden olurlar. Önlem alınmadığı takdirde tüm canlılar için zararlı olabilecektir.

(Alfa Radyasyonu, Beta Radyasyonu, Gama Radyasyonu, X-Işınları, Nötron Radyasyonu, Kozmik Işınlar)

2. İyonlaştırıcı Olmayan Radyasyon

Ultraviyole, kızılötesi, radyo dalgaları ve mikrodalgaların enerjileri çok küçük olduğundan iyonizasyon meydana getiremezler.

(Baz istasyonları, cep telefonları, radarlar, yüksek gerilim hatları iyonlaştırıcı olmayan radyasyon kaynaklarıdır.)

RADYASYON KAYNAKLARI

Radyasyon kaynaklarını, doğal ve yapay olmak üzere, iki sınıfa ayırabiliriz.

Yaşamımızı sürdürdüğümüz dünya da, günlük yaşam sırasında sürekli olarak radyasyonla birlikteyiz. Yaşam boyunca korunamadığımız bu radyasyon Doğal Radyasyondur. (Kozmik Radyasyon, Yer ve Binalar, Hava, Yiyecek ve İçecek)

Doğal radyasyon kaynakları yanında yapay radyasyon kaynakları da vardır. (Tıpta Radyasyon Kaynakları, Endüstriyel Uygulamalar, Radyoaktif Serpinti, Nükleer Güç Santralleri, Tüketici Ürünleri)

RADYOAKTİF RİSKLER

(-Nükleer, termonükleer silahlar, deneyler, -Nükleer serpinti, -Nükleer santral kazaları, -Nükleer denizaltı kazaları, -Endüstriyel kazalar, -Taşımacılık kazaları, -Atıklardan oluşan tehlikeler, - Afetler sonu oluşan radyolojik tehlikeler, Terörist faaliyetler)

ETKİLERİ

Radyoaktif kirleticiler özellikle insan, hayvan ve bitki sağlığına olumsuz etkiler yaparak çevreyi ve ekolojik dengeyi bozarlar. Canlılarda genetik değişikliklere de yol açarlar. Göz en fazla etkilenen organ olup; Görme zayıflığı, katarakt ve göz uyumunun yavaşlamasına sebep olmaktadır.

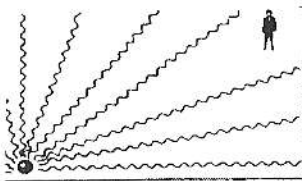
Radyasyonun etkisi; cins, yaş ve organa göre değişmektedir. Çocuklar ve büyüme çağındaki gençler en fazla etkilenen guruptur. Deri ise, radyasyona karşı daha dayanıklıdır. Nükleer radyasyon, vücuttaki hücrelerin yapısını bozarak iyonize eder bunun sonucunda DNA zarar görür ve bu durumda, vücut da kansere yol açabilecek kalıcı değişiklikler meydana gelir. Kontrolsüz hücre çoğalması meydana getirir. Aynı zamanda genleri olumsuz etkiler.

YARATACAĞI SONUÇLAR

Kanser oluşması, Ömrün kısalması (erken ölümler), Katarakt oluşması, Sakat ve ölü doğumlar vs. şeklinde sıralanabilir.

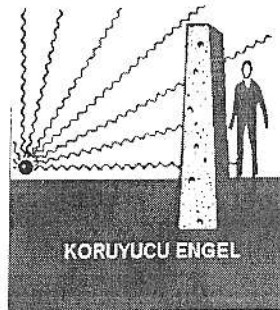
KORUNMAK

Radyasyon kaynağından uzak durulmalı, en kısa sürede radyasyonlu ortam terk edilmelidir. Özel giysiler (kurşun önlük, özel maske) kullanılmalıdır. Radyasyonlu cihazlarla yapılan teşhis ve tedaviye sık sık başvurulmamalıdır.

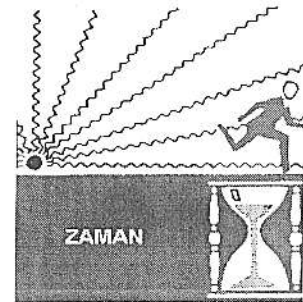
MESAFE

Uzak durmak

KORUYUCU ENGEL

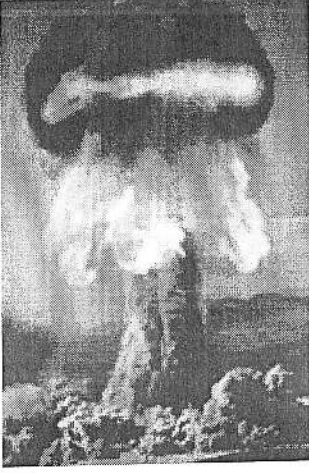
Perdelemek

ZAMAN

Çürümesini sağlamak

NÜKLEER SİLAHLAR

Atomun parçalanması sonucu açığa çıkan enerjiden yararlanarak yapılan silahlara **NÜKLEER SİLAHLAR** denir.

Atom - Hidrojen - Nötron Bombası gibi çeşitleri vardır.

NÜKLEER SİLAHLARIN ETKİLERİ Nükleer Silahların Etkileri

- 1) Anî Etkiler
  - 2) Kalıntı Etkiler
- olarak ikiye ayrılır.

Nükleer infilâkın bütün etkilerini 100 kabul edersek, bu etkilerden:

- %35'i Isı (Işık ile birlikte gelmektedir.)
- %5'i Ani Nükleer Radyasyon
- %45'i Basınç (Blast)
- % 15'i Kalıntı Etki (Radyoaktif Serpinti)

olarak karşımıza çıkmaktadır.

1. ANİ ETKİLER:

1. Isı (Işık)
2. Ani Nükleer Radyasyon
3. Basınç

2. KALINTI ETKİLERİ (Radyoaktif Serpinti):

Gelecekteki savaşların tehlikelerinden belki en büyüğü olan nükleer silahların, yurt ölçüsünde karış karış, taş taş korunulması gereken tek etkisi müteakip tehlikedir. Bu tehlike "Kalıntı Etkileri" veya "Radyoaktif Serpinti" diye de adlandırılabilir. Bu tehlikenin meydana gelebilmesi için nükleer bombanın yere veya yere yakın infilâk ettirilmesi için en fazla 180 metre yükseklikte olması gerekir.

Tespiti: Tespit cihazlarıyla yapılır.

Korunma: Bölgeden uzaklaşma, maske takma, koruyucu giysi giyilmesi, temizlenme, sığınağa girme.

**01-07 MART "DEPREM HAFTASI" NDA
İŞLENECEK KONULAR**

DEPREM HAFTASI

- 1- Deprem**
- 2- Yangın**

DEPREM

Yer kabuğunun derin katmanlarının kırılıp yer değiştirmesi ya da yanardağların püskürme durumuna geçmesi nedeniyle oluşan sarsıntılardır.

Depremler can ve mal kaybına yol açmakta, alt yapıyı bozarak insanların günlük aktivitelerini sınırlamakta, ülkenin ekonomik ve sosyal yapısını bozmaktadır.

Ülkemizin topraklarının %92'si deprem riski taşıdığı, nüfusumuzun %95'inin bu bölgeler üzerinde yaşaması nedeniyle, genel olarak ülkemizde, özel olarak ise Bakanlığımız okul ve kurumlarında alınması gereken tedbirler yanında, depreme yönelik eğitim çalışmalarına önem verilmelidir.

DEPREMDE CAN VE MAL GÜVENLİĞİ AÇISINDAN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLER

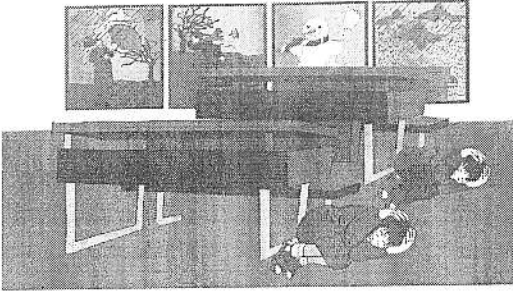
DEPREM ÖNCESİNDE ALINACAK ÖNLEMLER

- a) Dolaplar ve devrilebilecek benzeri eşyaları birbirine ve duvara tespit edilmeli, ayrıca dolap üzerine konulan eşya ve büro malzemelerin düşmesini önlemek için plastik tutucu malzemeler kullanılmalıdır.
- b) Soba ve diğer ısıtıcıların sağlam malzemelerce duvara veya yere tespit edilmelidir.
- c) Zehirli, patlayıcı, yanıcı maddeleri düşmeyecek bir konumda sabitlemeli ve kırılmayacak bir şekilde depolanmalıdır.
- d) Gaz kaçağı ve yangına karşı gaz vanasını ve elektrik sigortalarını otomatik hale getirilmelidir.
- e) Bir deprem eylem planı hazırlayıp, bu plana göre nasıl davranmamız gerektiği zaman, zaman tatbikatla denenmelidir.
- f) Binada acilen kaçmak için kullanılabilecek yollardaki tehlikeleri ortadan kaldırmalı, bu yolları işaretlemeli, buralara gereksiz eşya ve malzeme konulmamalıdır.
- g) Kurum ve okullarda asansör mevcut ise kapı yanlarına "**Deprem Sırasında Kullanılmaz**" levhasını aşılmalıdır.

h) Kurum ve okullarda yapılan deprem tatbikatı ve alman önlemler, sosyal tesisler ile bireysel olarak aile ortamında uygulanabilmelidir.

DEPREM SIRASINDA YAPILMASI GEREKENLER

a) Kurum ve Okullarda

- 1- Pencerelelerden ve devrilebilecek eşyalardan uzak durulmalı,
- 2- Yüzümüzü ve başımızı iki elimizin arasında alarak veya bir koruyucu (yastık, kitap vb) malzeme ile korunmalı,
- 3- Dayanıklı eşyalar (buzdolabı, çamaşır makinesi v.b.) yanına cenin pozisyonu alınarak sarsıntı geçene kadar korunmalıdır.

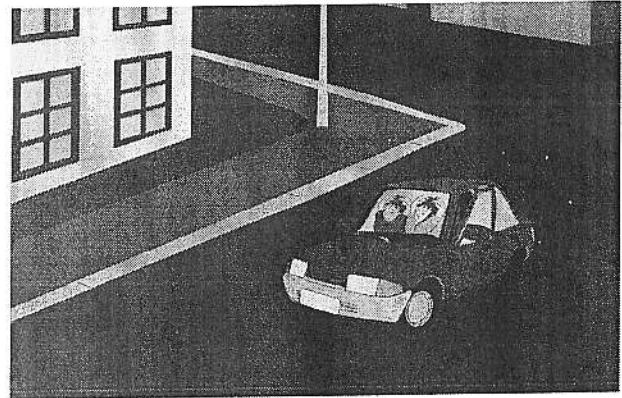
b) Açık Alanlarda :

- 1- Enerji hatlarından, diğer binalardan ve duvar diplerinden uzaklaşmalıyız. Açık arazide çömelerek etraftan gelen tehlikelere karşı hazırlıklı olmalıyız.
- 2- Deniz kıyısından uzaklaşmalıyız.

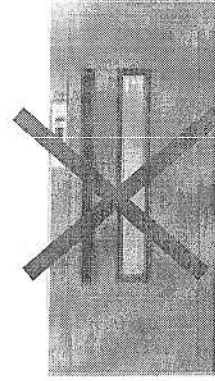
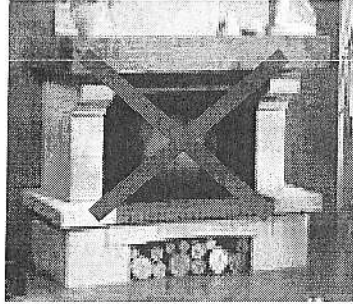
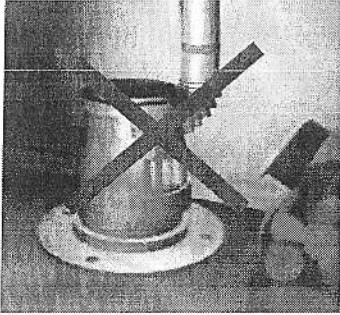
c) Araçta :

- 1- Otoyol, bariyerlerden, köprülerden, kavşaklardan, enerji hatlarından, alt ve üst geçitlerden uzaklaşmalıyız
- 2- Sarsıntı durana kadar araç içinde beklemeliyiz.
- 3- Araçları açık alanlara yöneltilmeliyiz.

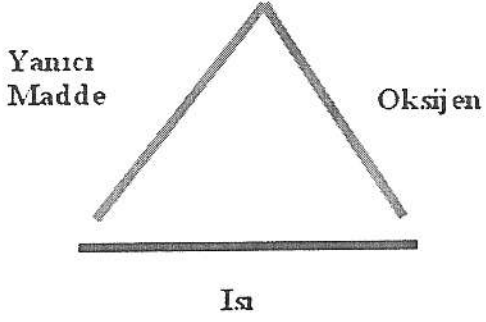
DEPREM SONRASINDA YAPILMASI GEREKENLER

- 1- Mutfak, imalâthane, laboratuar gibi iş aletlerinin bulunduğu yerlerde; ocak, fırın ve bu gibi cihazlar kapatılmalı, dökülebilecek malzeme ve maddelerden uzaklaşılmalıdır.
- 2- Elektrik, gaz ve su vanalarını kapatılmalı, soba ve ısıtıcılar söndürülmelidir.
- 3- Merdiven, balkon, koridor ve geniş sahanlı yerlerden, kolonlardan ve pencerelerden uzaklaşılmalıdır.
- 4- Kesinlikle asansör varsa kullanmamalı, asansörde isek kat çıkış düğmesine basarak asansör terk edilmelidir.
- 5- Deprem çantasını alarak bina terk edilmeli, panik yaratmadan, söylentilere inanmadan toplanma yerlerine gidilmelidir.
- 6- Enkaz altında kalmış ise yardım ekipleri gelinceye kadar enerji sarf etmeden süre değerlendirilmelidir.

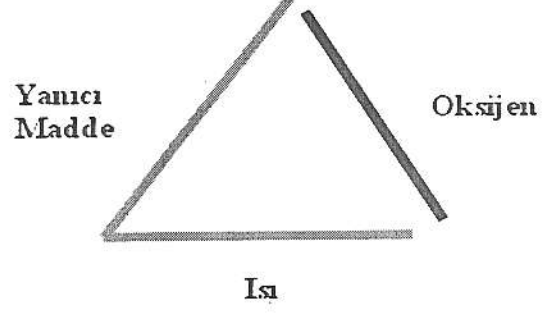

YANMA

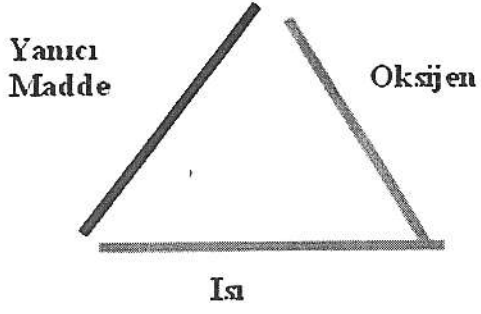
Yanıcı maddenin ısı ve oksijenle birleşmesi sonucu oluşan kimyasal bir olaydır. Bu üç unsur bir arada olmadığında, yanma olayı meydana gelmez.

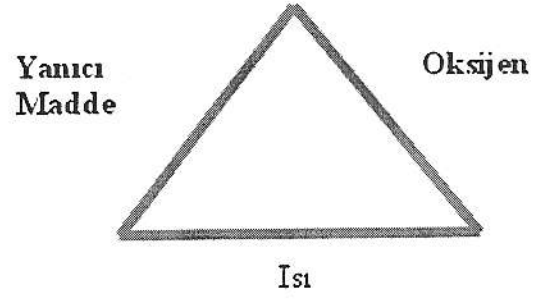
YANMAYOK

YANMAYOK

YANMAYOK

YANMA VAR

Yanmanın Çeşitleri:

Yanma olayı dört çeşitte olmaktadır.

1- Yavaş Yanma:

- Yanıcı maddenin bünyesi itibariyle yanıcı buhar veya gaz meydana getirmesi,
  - Yeterli ısının olması,
  - Yeterli oksijenin olması,
- halinde meydana gelmektedir.

2- Hızlı Yanma:

Yanmanın bütün belirtileri ile oluştuğu bir olaydır. Belirtiler, alev, ısı, ışık ve korlaşmadır.

3- Parlama (Patlama şeklinde yanma):

Kolayca ateş alan maddelerde görülen bir olaydır.

Patlama şeklinde yanma bir anda parlayarak yanan madde çeşitli gazlar haline gelmekte ve son derece büyük bir hacim gelişmesine uğrayarak etrafını zorlamakta ve patlamalar oluşmaktadır.

4- Kendi kendine yanma:

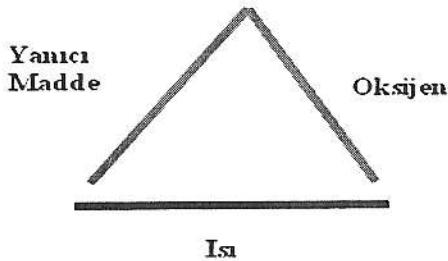
Yavaş yanmanın zamanla hızlı yanmaya dönüşmesidir.

YANGIN

Yanma kontrol altında bulunduğu yararlı olmakta, kontrolden çıkması halinde ise yangına dönüşmekte ve kısa sürede ulaştığı boyutlarla afet halini alarak dolayısıyla can ve mal kaybına neden olmakta, yılların eserlerini ve ürünlerini yok etmektedir.

Meydana gelecek bir yangın olayını etkisiz hale getirmek için;

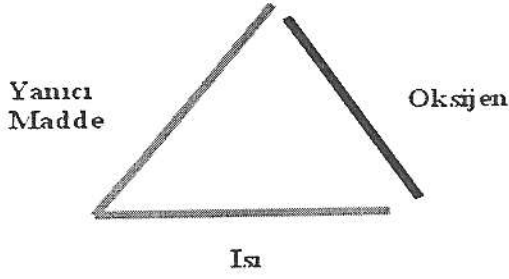
1. Soğutarak söndürmek: Yanıcı maddenin yanma ısısının altına düşürülmesi. (Su ile soğutma, yanıcı maddeyi dağıtma, kuvvetli üfleme)

YANMA YOK

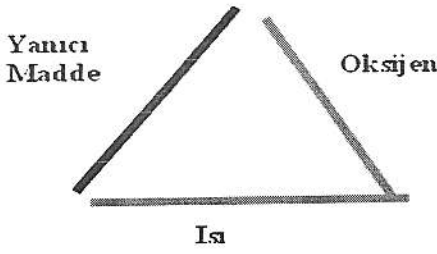
2. Havayı kesmek: Oksijenin azaltılması. (Örtme, boğma, oksijeni azaltma)

YANMAYOK

3. Yanıcı maddeyi dağıtmak: Yanıcı maddeyi ortadan kaldırmak suretiyle yapılması. (Yanıcı maddeyi kaldırmak, ısıdan ayırmak, ara boşluğu oluşturmak)

YANMAYOK

Yangın Çeşitleri:

Söndürme malzemesi seçiminde kolaylık amacıyla yangınlar sınıflandırılmıştır.

A Sınıfı Yangınlar:

Katı madde yangınlarıdır. (Tahta, kumaş, pamuk, çöp, tabii örtü) Bu yangınlara su köpüklü ve soda asitli tip yangın söndürme cihazları ile müdahale edilir.

B Sınıfı Yangınlar :

Yanabilen sıvı maddelerden kaynaklanan yangınlardır. (Akaryakıt, yağ, boya ve benzeri) Bu yangınlar CO₂ (Karbondioksit) köpük ve kuru kimyasal tozlu söndürme cihazları ile söndürülebilir. Basınçlı su kullanılmaz.

C Sınıfı Yangınlar:

Likit petrol gazı, doğal gaz, hidrojen gibi yanabilen çeşitli gazların sebep olduğu yangınlardır. Halon 1301, 1211 ile kuru kimyasal tozlu yangın söndürücüler kullanılarak söndürülebilir.

Elektrik tesisatı, elektrikli makine ve hassas cihazlarda bu sınıfa dahil edilir.

D Sınıfı Yangınlar:

Yanabilen hafif metallerin ve alaşımların (Magnezyum, lityum, sodyum, potasyum, seryum) yanmasından oluşan yangınlardır.

Yangın Nedenleri:

- 1- Yönetmelik, yönerge, talimat, direktif ve genelgelerde öngörülen koruma önlemlerinin yeterli düzeyde alınmaması,
- 2- Personelin ihmali, tedbirsizlik, dikkatsizlik ve kasıtlı hareketleri,
- 3- Sabotajlar,
- 4- Depremler,
- 5- Bina ve tesiste mevcut elektrik, doğal gaz, LPG ve ısıtma tesisatlarının yangına karşı emniyetli olmaması ve talimatlarına uygun kullanılmaması,
- 6- Elektrikli ısıtıcı, ocak, soba, ütü gibi cihazların kullanılmasında, kullanma talimatına uyulmaması,

Yangınlardan Korunma:

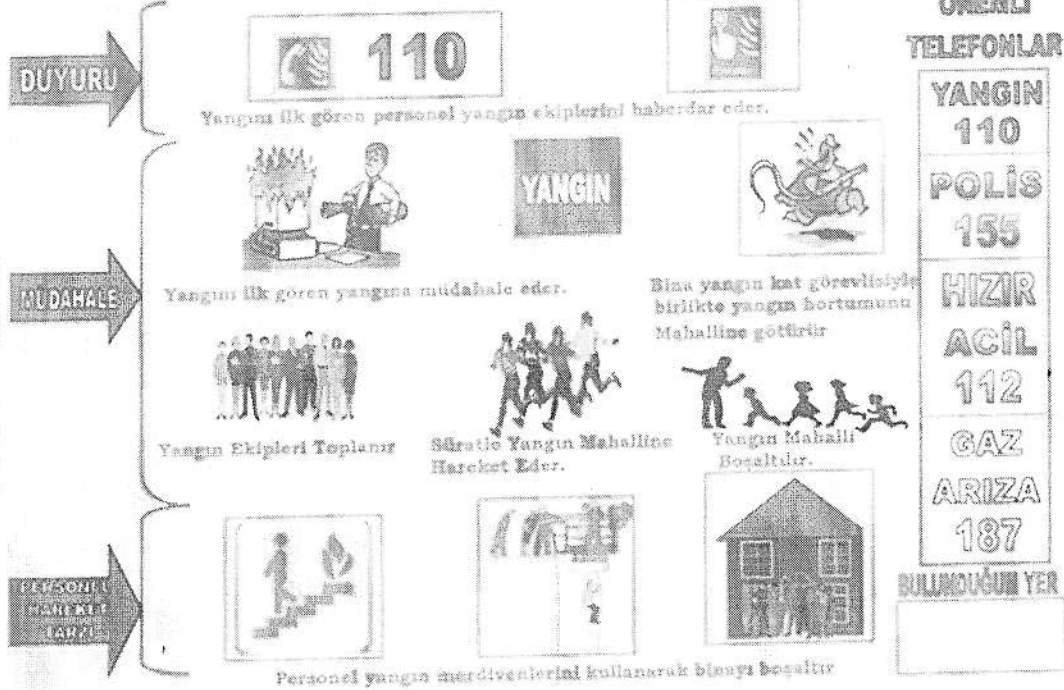
Yangınlarda can ve mal kaybının önlenmesi ve azaltılması amacıyla, yangının veya yangından doğabilecek kayıpların önlenmesi veya azaltılabilmesi için öncelikte yangına neden olabilecek faktörlerin ortadan kaldırılması veya yangına hemen müdahale edebilecek tedbirlerin alınması gerekmektedir.

YANGIN SÖNDÜRME CİHAZININ KULLANILIŞI

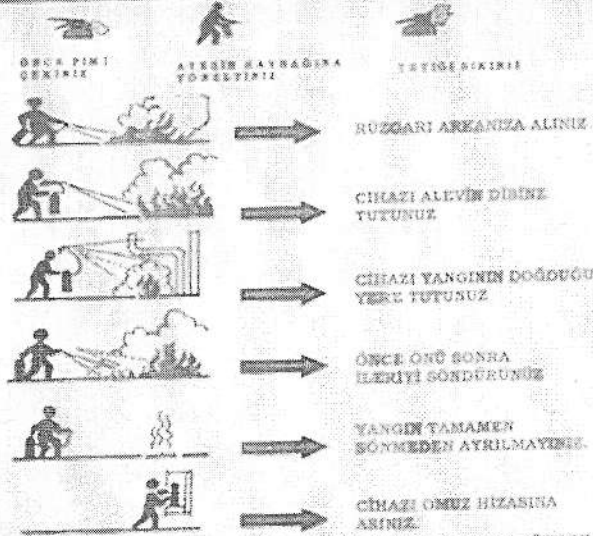
Kullanıcı:

- a) Yangın söndürme cihazı ile birlikte yangın mahallinde rüzgârı arkaya alarak ateşe (2-3 m) yaklaşmalı,
- b) KKT cihazın tetik mekanizmasını kilitleyen pimi çekerek karbondioksit tüpün ise valfını sola doğru çevirerek açmalı,
- c) Tetiğe sonuna kadar basarak çıkan gazı veya tozu yangının başlangıcından ileriye doğru püskürtmeli,
- d) Yangının söndüğünden emin olmadan yangın mahalli terk etmemeli,
- e) Tozlu cihazları toz bitene kadar boşaltılmalıdır.

YANGIN VUKUUNDA HAREKET TARZI

BİR YANGIN SONDURME TUPU NASIL KULLANILIR?

YANGIN BÖYÜKLERE ÇİHAZLARININ CAN VE MAL EMNİYETİ AÇISINDAN LÖZÜMLÜ BİR ARAÇ OLDUĞUNU UNUTMAYALIM. BUNUN İÇİN GEREKLİ ÇİHAZLARI GEREKLİ YERLERDE BULUNDURALIM. DAİMA HİZMETE HAZIR TUTALIM.

Kaynak : Körsüçü Güvenlik Genel Enstitüsünden yararlanılarak hazırlanmıştır.

YANGIN İKAZ İŞARETLERİ

YANGINDA İLK ÖNCE KURTARILACAKTIR.

YANGINDA İKİNCİ ÖNCELİLE KURTARILACAKTIR.

YANGINDA ÜÇÜNCÜ ÖNCELİLE KURTARILACAKTIR.

YANGIN SÖNDÜRME CİHAZLARININ BAKIM VE KONTROLÜ

Yangın söndürme cihazlarının cinsine göre, aylık, altı aylık, bir yıllık, beş yıllık, on yıllık bakım ve kontrolleri yapılır.

Aylık kontrol:

- * Genel durumu,
- * Emniyet sibobu,
- * Mühür veya pimi,
- * Hortum, lans ve tetiği kontrol edilir

Altı aylık kontrol:

Aylık kontrole ilaveten cihaz ve CO2 tüpü tartılır.

Bir yıllık kontrol:

Altı aylık kontrole ilaveten cihazın kapağı açılarak içindeki maddenin niteliğini kaybedip etmediği kontrol edilir.

Beş veya on yıllık kontrol:

Cihaz tamamen boşaltılarak tüpün niteliğini kaybedip etmediği su basınç testi ile kontrol edilebilir.

YANGIN RİSKİNE GÖRE YANGIN SÖNDÜRME CİHAZLARININ DAĞILIMI

1- Az tehlikeli bölgeler için:

İlk 50 m²'ye bir adet 6 kg'lık yangın söndürme cihazı, müteakip her 200 m² için bir adet 6 kg'lık yangın söndürme cihazı kullanılır.

2- Çok tehlikeli bölgeler için:

İlk 50 m²'ye bir adet yangın söndürme cihazı, müteakip 200 m² için iki adet 6 kg'lık yangın söndürme cihazı konulur.

3- Motorlu cihazlar için:

Kurum ve okullarda hizmet aracı olarak kullanılan;

a) Binek otomobillerde 2 kg'lık bir adet yangın söndürme cihazları bulundurulmalıdır.

b) Oturma yeri 14 kişiye kadar olan otolarda 6 kg'lık yangın söndürme cihazlarından bir adet bulundurulmalıdır.

c) Oturma yeri 14 kişiden fazla veya tehlikeli madde taşıyan otolarda 6 kg'lık iki adet yangın söndürme cihazı bulundurulmalıdır.

YANGIN SÖNDÜRME CİHAZLARININ YERLEŞTİRİLMESİ

- 1- Yangın söndürme cihazlarının konulacağı yer, yangın çeşidine uygun olmalıdır.
- 2- Yangın söndürme cihazları, çabuk ulaşılabilir personelin görebileceği yerde olmalı, yerleri hiç değiştirilmemeli, cihaz ve yerleri numaralandırılmalıdır.
- 3- Yangın söndürme cihazları, duvara asılı olmalı yerden yüksekliği 90 cm'i geçmemelidir.
- 4- Yangın söndürme cihazları, yangın çıkması olasılığı olan yerlere yakın olmalıdır.

KURUM VE OKULLARDA ALINACAK TEDBİRLER

- 1- Her bina ve tesisin "**Elektrik Planı**" camlı bir dolap içinde ve elektrik sayacına yakın bir yerde bulundurulmalıdır.
- 2- Laboratuvarlar, atölyeler ve çay ocağı dışında elektrik sobası, ocağı, ütüsü, benzin, ispirto, gaz veya LPG ocağı gibi yangın riski yüksek cihazlar kullanılmamalıdır.
- 3- Yanıcı, parlayıcı ve patlayıcı maddelere karşı dikkatli olmak, bu tür tehlikeli maddelerin güvenlik önlemleri alınmış mahallerde talimatlara uygun olarak muhafaza etmek ve kullanım anında ihtiyacı kadar bulundurmak.
- 4- Elektrik tesisatlarının bakımı, işlenmesi, kontrolü ve işlerliği için kurum ve okullarda kadrolu teknik eleman bulundurulur, bu kadronun olmadığı kurum ve okullarda mahalli elektrik işletmesi ile koordine sağlanarak yürütülür, yürütmelidir.
- 5- Yangın merdiveni kaçış yolları ve çıkış kapılarına işaret levhaları konularak her türlü engellerden arındırılarak sürekli açık bulundurulmalıdır.
- 6- Bacaların temizliği, itfaiye teşkilatı tarafından veya itfaiye teşkilatının izin verdiği kurumlara yaptırılmalıdır.
- 7- Yasaklanan yerlerde sigara içmemeli, çatı arası yanıcı maddelerden arındırılarak temiz tutulmalıdır.
- 8- Çalışma saatinden sonra nöbetçi olan ve mesai yapan görevlilerden başka kimse kalmamalı, çalışmak zorunda olanlar ilgili amirden izin almalıdır.
- 9- Mutfak ve çay ocaklarında yangın önleyici tedbirler alınmalıdır.
- 10- Bina ve tesislerde amirin onayı ile memur, işçi, sözleşmeli ve hizmetli personel arasından,
  - a) Söndürme ekibi,
  - b) Kurtarma ekibi,
  - c) Koruma ekibi,
  - d) İlk yardım ekibi,teşkil edilir.

- 11- Kazan dairesinde (kömür, fuel-oil, doğal gaz) görevli personelin ateşleme belgesi olmalıdır.
- 12- Elektrik, doğal gaz, ısıtma (kalorifer dairesi, soba) ve havalandırma gibi yangın ihtimali bulunan mekânlarda gerekli önlemler alınmalıdır.
- 13- Yardım istenilecek kurumlarla (emniyet, itfaiye, acil yardım, sivil savunma birlikleri) koordinasyon ve işbirliği sağlanmalıdır.
- 14- Yangın dolabı donatılarının (hortum, rekor ve lansların) bakımlı ve tesisata bağlı her an kullanıma hazır halde olmalı, yangın algılama, ihbar ve alarm sistemi çalışır durumda olmalı, yangın söndürme cihazları özellik arz eden yerlerde yeteri kadar bulundurulmalıdır.

Yangını ilk gören şahıs mevcut haber verme sistemini (çan, zil, telefon v.b.) harekete geçirerek, zaman kaybetmeden kurum amirine ve şehir itfaiyesine haber verilmelidir.

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI HİZMET BİNALARI (OKUL VE KURUMLAR)
İKAZ-ALARM TATBİKATI VE TATBİKAT SONUÇ RAPORU**

TATBİKATIN ADI : Sivil Savunma, "İkaz-Alarm Tatbikati"

TATBİKATIN AMACI : Personel ve öğrencilere sivil savunmanın önemi, tanım ve tedbirleri ile ikaz ve alarm işaretleri, Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik, Nükleer (KBRN) ve benzeri silahların etkileri, bunlara karşı korunma önlemleri, gizleme ve karartma konularında eğitim verilerek alarm işaretleri üzerine planlı bir şekilde kurum, okul ve dersliklerin boşaltılarak sığınaklarda/sığınma yerlerinde toplanmalarını sağlamak.

İLİN ADI :

İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRÜNÜN ADI VE SOYADI :

KURUM VE OKUL SAYISI (İLÇELER DAHİL) :

ÖĞRENCİ VE PERSONEL SAYISI :

TAHLİYE TATBİKAT TARİHİ VE SAATİ :

Yukarıda belirtilen tarih ve saatte ikaz-alarm tatbikati yapılmış ve tatbikat vukuatsız olarak tamamlanmıştır.

Sivil Savunma Uzmanı/Amiri

Adı Soyadı

İmza

Müdür Yardımcısı

Adı Soyadı

İmza

ONAY

Millî Eğitim Müdürü

Adı Soyadı

İmza

Tarih

Açıklama: İller bu formu örnek alarak ilçelerden tatbikat sonu raporlarını isteyerek il dosyalarında muhafaza edeceklerdir.

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI HİZMET BİNALARI (OKUL VE KURUMLAR)
PERSONEL TAHLİYE TATBİKATI VE TATBİKAT SONUÇ RAPORU**

TATBİKATIN ADI : “Personel Tahliye Tatbikati”

TATBİKATIN AMACI : Olası deprem/yangın anında personel ve öğrencilere kurum ve okullarda can ve mal kaybının en aza indirilmesi için eğitim verilerek derslikler ve yurtların planlı bir şekilde boşaltılması ve önceden belirlenen açık alanlarda hiçbir izdihama yol açmadan toplanmalarını sağlamak.

İLİN ADI :

İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRÜNÜN ADI VE SOYADI :

KURUM VE OKUL SAYISI (İLÇELER DAHİL) :

ÖĞRENCİ VE PERSONEL SAYISI :

TAHLİYE TATBİKAT TARİHİ VE SAATİ :

Yukarıda belirtilen tarih ve saatte ikaz-alarm tatbikati yapılmış ve tatbikat vukuatsız olarak tamamlanmıştır.

Sivil Savunma Uzmanı/Amiri
Adı Soyadı
İmza

Müdür Yardımcısı
Adı Soyadı
İmza

O N A Y

Millî Eğitim Müdürü
Adı Soyadı
İmza
Tarih

Açıklama: İller bu formu örnek alarak ilçelerden tatbikat sonu raporlarını isteyerek il dosyalarında muhafaza edeceklerdir.